

**תקדים מזעזע: האם הדרישה לעקוד ילד היא אינה מוגזמת?** מבוסס על לקו"ש כ/73 ואילך

יום לפני החתונה, אבא יצא עם בנו החתן לשתות יחד. האבא התוודה בפני הילד, עד כמה הוא אוהב אותו ושמח בשמחתו וקרא לבנו להרים כוס לכבוד היום המאושר בחייו.

- "אבל אבא, אני מתחתן רק מחר ולמה להרים היום כוס לכבוד היום המאושר בחייו?" – "בדיוק, לכן היום הזה הוא המאושר בחייוך"...

אחד הדברים היפים בעולם, הוא קשר בין אב לבנו. בדרך כלל הם מבינים היטב אחד את השני, הם מתבדחים על החיים בצורה דומה, ומעל ומעבר לכול: הם ילכו עד קצה העולם זה עבור זה. לא סתם מדמה דוד המלך את רחמי ה' על ישראל לרחמי האב על ילדיו. "כרחם אב על בנים, ריחם ה' על יראיו". אבא מוכן להתבזות ולמכור גופיות על הגשר, כדי לאפשר לילדיו תנאי קיום מכובדים.

וכאן עולה תמיהה קשה, שמפלחת את הלב מדי שנה מחדש: כיצד דורש ה' מאברהם לעקוד את בנו על גבי המזבח? איך אפשר לתבוע מאבא לעשות דבר נורא כזה? נכון, מדובר רק בניסיון ובסופו של דבר, אברהם לא נדרש לעשות זאת, אבל יש מעשים שקשה להעלות על הדעת אפילו בתור ניסיון!.

אם ה' רוצה להציב בפני אברהם ניסיון מאתגר, הוא יכול לבחור בתחומים אחרים, קלים יותר לעיכול: ניתן לתבוע מאברהם להצית באש את רכושו ולהישאר אביון חסר כול. (יש אנשים שיותר קשה להם לעשות את זה מלעקוד את עצמם על המזבח...). חמור מכך: אפשר לדרוש מאברהם לעקוד את עצמו על גבי המזבח ולאבד עצמו לדעת. אך כיצד ומהיכן נולד הניסיון לעקוד ילד?

הבה נראה איך פותח האברבנאל את פרשת העקדה:

**1. אברבנאל פרשת העקדה:** הפרשה הזו היא קרן כל ישראל וזכותם לפני אביהם שבשמים ולכן היא שגורה בפינו בתפילתנו כל היום<sup>1</sup>. ומפני זה ראוי להפליג בה העיון והחקירה יותר מבשאר פרשיות.

האברבנאל מדגיש כי הפרשה הזאת מעצבת את דמותנו וממחישה את המהות המיוחדת של היהודי. לכן חובה להתבונן בכל פרט בה, וכל שכן וקל וחומר, להבין את עצם הדרישה מאב להעלות על המזבח "את בנך את יחידך אשר אהבת".

למען האמת, הדיון הזה מסובך הרבה יותר: אחד החידושים שהביאה התורה לעולם, הוא האיסור להקריב קרבנות אדם. בעבר היה מקובל בתרבויות שונות "להעביר את הבן למולך". בירושלים העתיקה היה מקום מתועב בשם "גיא בן הינום", בו שרפו בנים ובנות כחלק מפולחן עבודה זרה. התורה אוסרת זאת בחריפות ובהחלטיות, ועל כן עולה השאלה, כיצד יוצר כאן ה' אפשרות והיתכנות לדבר נורא כזה? [אקדח שמונח על השולחן במערכה הראשונה, יורה במערכה האחרונה!...].

כולנו מכירים את הסיפור הנורא על "בת יפתח". יפתח הגלעדי התכונן למלחמה כנגד בני עמון. הוא נדר כי "אשר יצא מדלת ביתי לקראתי בשובי בשלום ... והעליתוהו עולה". בשובו הביתה, יצאה הבת היחידה שלו לקראתו בתופים ומחולות, והוא סבר שעליו לקיים בה את נדרו (ראו תענית ד,א).

זאת הייתה כמובן שטות נוראה ויפתח נענש עליה בחומרה (איבריו נשמטו בזה אחר זה, ויקרא רבה לז). אבל מעניין לשים לב אל הפרשנות שמביאה הגמרא לסיפור:

<sup>1</sup> הדומיננטיות של מעשה העקדה בחיים היהודיים: מדי בוקר מתחילים את תפילת השחרית בהזכרת מעשה העקדה. תקיעת השופר בראש השנה, נועדה להזכיר את אילוו של יצחק. ופיוטים רבים בתפילה ובסליחות (אצל הספרדים) מזכירים את זכות העקדה, כמו הפיוט "צת שערי רצון להפתח" שנאמר לפני תקיעת השופר או הפיוט "אם אָפֶס רובע הקָן" הנאמר בסדר הסליחות בכל יום מימי חודש אלול ועשרת ימי תשובה.

**תענית ד,א:** נאמר בירמיה 'ובנו את במות הבעל לשרוף את בניהם באש עולות לבעל, אשר לא צויתי ולא דברתי ולא עלתה על ליבי' – לא דיברתי זה יפתח ולא עלתה על ליבי זה יצחק בן אברהם. רש"י: **שלא תאמרו הרי ציוה ה' ליפתח ואברהם? מעולם לא עלתה על ליבי לשחוט בנו אלא לנסותו.**

הגמרא אומרת במפורש כי אנשים הסיקו בטעות **ממעשה העקדה**, שהתורה תומכת בקרבנות אדם!. עד כדי כך שהנביא ירמיה נדרש לפרסם מודעת הבהרה, כי ה' התכוון רק לנסות את אברהם ולא ללכת עד הסוף. וכאן מתבקשת התמיהה: האם לא היה עדיף להימנע מראש מלהיכנס לפינה הזו?!

מהו העומק הרעיוני העומד אפוא מאחורי סיפור עקדת יצחק?

אנחנו רוצים להתחיל עם ביאור יסודי המובא בחתם סופר, ולהמשיך עם רעיון מלא השראה מתורתו של הרבי, אשר פורט את סיפור העקדה ל"כסף קטן" ומלמד כיצד כולנו עומדים למעשה בפני ניסיונות דומים, מדי יום במהלך החיים המודרניים שלנו.

א. סיפור העקדה, פרץ לעולם בעקבות קטרוג רוחני שהתחולל בשמים. הפרשה מתחילה במילים: "ויהי אחר הדברים האלה, והאלוקים ניסה את אברהם". מה הם "הדברים האלה" שגרמו לאלוקים לנסות את אברהם? רש"י מסביר כי הכוונה היא לדין ודברים שהתחולל בשמים.

אחרי מאה שנות המתנה, אברהם ושרה זכו לנס שאף אחד לא פילל אליו: שרה הרתה וילדה את יצחק. כאשר הילד סיים לינוק מאימו בגיל עשרים וארבע חודש, ערך אברהם התוועדות חגיגית לכבוד "היגמל את יצחק". החגיגה הייתה שמחה, אך השטן הבחין בכך שאברהם חגג עם החברים ושכח להעלות קרבן תודה לה'.

הלך השטן לפני ה' ואמר: תראה את אברהם שלך. הענקת לו את הנס של החיים והוא שכח אותך. אמר הקב"ה: אברהם שמח עם הבן שלו, אך האמן לי שאם אבקש ממנו לעקוד את בנו למעני, הוא יעשה זאת. כך יצא לדרך ניסיון העקדה: כדי להוכיח לשטן, שאברהם אוהב את ה' יותר מכול.

אברהם יצא עם יצחק לדרך, לכיוון הר המוריה בירושלים, והתורה מספרת דבר מעניין:

**2. בראשית כב: ביום השלישי וישא אברהם את עיניו וירא את המקום מרחוק ... וייקח אברהם את עצי העולה וישם על יצחק בנו וייקח בידו את האש ואת המאכלת וילכו שניהם יחדיו.**

למה לקח שלושה ימים לרכב על חמור מבאר שבע לירושלים? הדרך אינה כה ארוכה? רש"י מביא הסבר מרשים, אשר מעצים במידה רבה את הקושי והאתגר שהציב ה' בפני אברהם:

**רש"י: לימה איחר מלהראותו מיד? כדי שלא יאמרו: הממו וערבבו פתאום וטרף דעתו, ואילו הייתה לו שהות להימלך אל ליבו, לא היה עושה.**

ה' רצה לבחון את אברהם, אם הוא מסוגל לעקוד את יצחק מתוך **מודעות גמורה**. לא לעשות דברים עם התלהבות של התחלה בלי לשקול אותם מספיק, אלא לתת לו 'לישון על הסיפור שלושה לילות' ולראות אם בכל זאת ימשיך ויעקוד את בנו.

הרבי (ליקוטי שיחות טז/119) למד מדברי רש"י דבר מעניין: כאשר מציעים לנו הצעה מסוימת, הצעת עבודה או כל הצעה אחרת, אנו נוהגים לומר: 'תן לי לישון על זה לילה'. אנחנו זקוקים לזמן מסוים כדי לתת למוח לעכל דבר ולשקול אותו מכל הכיוונים. אולם מדברי רש"י למדים, כי באמת צריך לומר "תן לישון על זה שלושה לילות".

כך היה עם אברהם: הוא קיבל את הציווי, לצורך העניין, ביום ראשון בשבוע, למחרת הוא קם מוקדם ורכב לירושלים שלושה ימים ובאותו היום - שהיה היום הרביעי מקבלת הציווי – הוא קלט היטב מה עושה וה' הורה לו לאן ללכת.

לפי זה, הרבי מבאר עוד שני מקומות בתורה, בהם מורה ה' לעכב ביצוע עד היום הרביעי מקבלת הציווי, שכן זהו הזמן הדרוש למוח כדי להגיע למודעות גמורה:

לפני יציאת מצרים, ה' ציווה את עם ישראל לקחת שה לקרבן פסח ולהחזיק אותו בבית במשך ארבעה ימים<sup>2</sup>. למה דווקא ארבעה ימים? משום שזה הזמן הדרוש לקלוט מה הולכים לעשות והרי קרבן פסח נועד כדי לנער אותם בצורה מוחלטת מעבודת השה, שהיה העבודה זרה של מצרים.

עוד מקום כזה: לפני מתן תורה, ה' ציווה את משה להורות לעם ישראל לשמור טהרה ולהתרחק איש מאשתו וביום השלישי הוא יתגלה על הר סיני. אולם משה החליט מדעתו! לדחות את מתן תורה ביום אחד, כדי שהם יטהרו עצמם במשך שלושה ימים שלמים ומתן תורה יתרחש רק ביום הרביעי מקבלת הציווי. נראה שמשה הבין, שהמוח זקוק לשלושה ימים שלמים כדי לעכל היטב.

בכך אנו מקבלים משמעות מחודשת, על גודל ועוצמת הניסיון שהוצב בפני אברהם אבינו. הוא נדרש לא למהר ולשחוט את בנו מתוך דם קר! לאחר הבנה גמורה ומוחלטת של מה שמחולל בידיו.

**ליקוטי שיחות טז/119:** קרבן פסח היה צריך לשהות בבתי ישראל ארבעה ימים, וזאת כמו שרש"י ביאר קודם לגבי העקידה, שה' הראה לאברהם את מקום העקדה רק ביום השלישי, כדי שלא יאמרו שאילו הייתה לו שהות להימלך, לא היה עושה זאת. זאת אומרת שהסימן לכך שדבר מסוים נעשה מתוך יישוב הדעת, הוא כאשר הגיע היום הרביעי מקבלת הציווי (כמו אצל אברהם, ש"היום השלישי" היה בעצם היום הרביעי מקבלת הציווי). כך מבאר רש"י לגבי מתן תורה (שמות יט, טז) ש"משה דחה את מתן תורה ביום אחד, כדי שיתכוננו עד היום הרביעי מקבלת הציווי".

האתגר שהעומד בפני אברהם, הופך להיות עוד יותר הרואי, לפי פרשנות התלמוד על הפסוק. הגמרא מפרשת באופן נוסף, למה אברהם מצא את מקום העקדה רק "ביום השלישי"? לא היה זה ה' שעכב אותו בדרך, אלא השטן עיכב אותו בדרך. השטן בלבד אותו בתהיות וספיקות חודרות לב, שעכבו אותו מלהתקדם וגרמו לכך שהרכיבה התארכה יתר על המידה.

השטן עורר באברהם, בדיוק את הספקות שאנו מעלים כאן: כיצד אתה מעלה בדעתך להקריב קרבן אדם?! האם זאת ההערכה המגיעה לך אחרי כל מה שעשית למען ה'!?

**סנהדרין פט, ב:** קדמו שטן לדרך ואמר: הגון מצד ה' לנסות אותך בדבר כזה שמתיש את כוחך?! הרי אתה לימדת מוסר ברבים וקירבת באי עולם לאמונת ה' ובא לך ניסיון כזה?! אמר אברהם: אני בתומי אלך ואקיים מצוות ה' בתמימות. אמר השטן: שמעתי מאחורי הפרגוד כי השה לעולה ואין יצחק לעולה [שאסור להקריב קרבן אדם]. אמר אברהם: כך עונשו של שקרן, שאפילו אמר אמת אין שומעים לו.

ואם כן, השאלה שבה ונשאלת: מה הייתה המטרה בכך להעמיד את אברהם בניסיון נורא כזה?<sup>3</sup>

ב. אחרי מלחמת יום הכיפורים, ביקר הרב ישראל מאיר לאו בפגישת "יחידות" אצל הרבי. למרות שהרב היה די צעיר, בתחילת דרכו הרבנית, הרבי כיבד אותו ושוחח עימו ביחידות למעלה משעתיים. הרבי העלה נושאים רבים הקשורים בארץ, ואחד מהם עסק במערכת הפוליטית.

<sup>2</sup> צריך עיון, שהם החזיקו את השה ארבעה ימים והקריבו ביום החמישי (מעשירי עד י"ד), ואילו יצחק ומתן תורה היו ביום הרביעי.  
<sup>3</sup> העשרה חשובה - מדוע לא מדברים על המסירות של יצחק: האבן עזרא מעלה שאלה מפורסמת: למה מדגישים רק את מסירתו של אברהם ולא של יצחק? מדוע נאמר בתורה "והאלוקים נסה את אברהם", וכן בתפילה מדי שחרית: "ואת הברית ואת החסד ואת השבועה שנשבעת לאברהם אבינו בהר המוריה ואת העקדה שעקד את יצחק בנו", אבל לא מעצימים את המוכנות של יצחק ללכת לעקדה, למרות שהיה גבר בשיא כוחו, בן 37?  
 רבנו הזקן מבאר כך (אגרת הקדש כא): בוודאי שההתנהגות של יצחק מעוררת התפעלות, אך יש פרט אחד בהנהגה של אברהם, שהופך את הסיפור הזה לבלתי נתפס. לאירוע שלא היה עוד כמוהו ולכן מעניקים משנה התייחסות למסירות של אברהם. לא רק שהוא עקד בנו על המזבח, הוא עשה זאת בזריזות והתלהבות!. כאילו הוא מקבל ילד ולא מפסיד ילד. וזה באמת דבר שראוי לציון מיוחד.

הרבי ציין כי היהודים נושאים אופי מהפכני. יהודי בטבעו שואף לתקן עולם ולזעזע מוסכמות. כך היה בכל המהפכות האחרונות בעולם, בגרמניה, בצרפת וברוסיה, בהן אנשי רוח יהודים היו מובילי דעה. בהתאם לכך היה אפשר לצפות, כי "במדינת היהודים", תתרחש מהפכה כל שנתיים. השלטון יתחלף לעיתים קרובות. והנה, חלפו כבר 26 שנים מאז קום המדינה ואותה מפלגה זוכה בבחירות. במיוחד אחרי מלחמת יום כיפור וכל השבר הנלווה אליה, ושוב היו בחירות ושוב נבחרה גולדה מאיר. [יצוין שדברי הרבי היו נבואה שהקדימה את זמנה. בבחירות הבאות אחרי השיחה הזו, בשנת 77, אירע המהפך ההיסטורי ומנחם בגין עלה לשלטון..].

הרב לאו היה מופתע מהשאלה, הוא מעולם לא חשב עליה, אך אחרי מחשבה הוא ענה כי אולי הסיבה היא כזו: אחרי השואה וכל המלחמות הקשות בארץ, אנשים רק רוצים לחיות. הם מבקשים לחזור הביתה בשלום ואין בהם כוח נפשי לחולל מהפכות. הרב הוסיף וסיפר סיפור: במהלך מלחמת ששת הימים (או בימי ההמתנה אליה), הייתה האפלה בתל אביב. היו חייבים לשמור על חושך בבתים, כדי שהמיגים המצריים לא יראו היכן להפציץ. לילה אחד הוא מקבל טלפון מבעל אולם בעיר והלה מבקש ממנו לבוא לסדר קידושין באולם. חתן וכלה קבעו חתונה והם מסרבים לדחות אותה למרות המלחמה, אך הרב מסדר הקידושין חושש לבוא והוא מבקש מהרב לאו לעשות מאמץ ולהגיע. הרב צעד ברגל 45 דקות והגיע לאולם. המקום היה חשוך עם בדיוק עשרה אנשים עבור החופה.

אחרי הטקס, ניגשה אישה מבוגרת לרב ופרצה בבכי. היא ביקשה בדמעות שיברך את הבן החייל שלה. שיחזור בשלום הביתה. היא הוסיפה כי אם הוא לא יחזור, היא לא תמצא טעם בחייה ותאבד את עצמה לדעת. היא סיפרה כי היא ניצולת שואה, כל משפחתה נהרגה באירופה והיא עלתה ארצה לבדה. היא הכירה כאן בחור, אף הוא ניצול שואה ונולד להם הילד הזה. בעלה הלך ללחום במלחמת השחרור, אך לא חזר. היא נותרה לבדה עם הילד ואם הוא לא יחזור, לא תמצא עוד טעם בחייה.

הרב לאו סיים את הסיפור והרים את עיניו אל הרבי. הוא ראה דמעות גדולות נושרות משתי עיניו הקדושות והרבי אמר: "אני מבין, אני מבין"...

החתם סופר כותב רעיון נוקב: מעשה העקדה לא היה רק ניסיון, הוא היה **מורה דרך**. הוא נועד להיות מקור של עוצמה וכוח עבור מעשי העקידה ומסירות הנפש, אליהם יידרשו יהודים בכל הדורות.

היהדות מקדשת את החיים, אך התורה גם מלמדת ש"חיים שלא שווה למות בשבילם, לא שווה לחיות בשבילם". כחלק מהיותנו "אור לגויים", נדרש מאיתנו להפגין בפני העולם כולו, כי יש שלושה מעשים מופרכים, **שלעולם, אבל לעולם, לא נעבור עליהם**. יהודי לעולם לא ישפוך דם וייקח חיים, יהודי לעולם לא יגלה עריות ויפגע באישה נשואה, ולעולם לא ימרוד באמונתו בה'.

הדבקות שלנו בשלוש המצוות הללו, היא כה גדולה, גם במחיר פרידה מהחיים. נורא יותר: גם במחיר עקידת הילדים על המזבח. זה חלק מהייעוד שלנו, להפגין בפני העולם כי יש דברים מושללים בהחלט, שכלל לא עומדים על השולחן.

במובן הזה, העקדה לא הייתה רק ניסיון, אלא **קדימון!** ה' תבע מאברהם לעקוד את בנו, כדי לסמן לזרעו לאורך הדורות, מה יידרש מאיתנו כחלק מהיותנו "עם סגולה". מעשה העקדה היה רק פתיח לאותו אירוע נורא שיהודים יעברו שוב ושוב, בכיכר האוטודפה בספרד ובין תאי הגזים באושוויץ.

**3. חתם סופר דרשות י': לפי עניות דעתי, לא את אברהם ויצחק ניסה אם יעמדו בצדקתם, כי אם לנסות האומה הקדושה העתידה לצאת ממנו. בתחילה ניסה הקב"ה את אבותינו ... להיות שורש לבניהם שיוכלו לסבול צרות ... אם יעמדו בהריגות ושמדות על קידוש השם, אחרי שזיכה השם בבן יחיד וגידלו ל"ז שנים בכבוד וגדולה – מסרו לשחיטה. וזה יהיה שורש לבניהם אחריהם שסובלים זה, אחרי שהיו עליון על גויי הארץ, נמסרו רחמנא לצלן לשבי, ביזה, הרג ואבדון.**

ראיה ברורה לפרשנות הזו, היא הסיפור הנורא עם חנה ושבעת בניה. בתקופת היוונים, תבע המלך אנטיוכוס ממשפחה בת שבע ילדים להשתחוות לצלם. כולם העדיפו למות ולא להשתחוות. אחרי שנהרג

הילד הקטן, נפלה חנה ואמרה: "לך להיכלו של אברהם אבינו בגן עדן ואמור לו: אמי גדולה ממך. אתה עקדת מזבח אחד והיא עקדה שבעה מזבחות". מקור ההשראה למסירות הנפש של יהודים לאורך הדורות - כולל לעקוד את בניהם רח"ל - הוא מעשה העקדה של אברהם.

כעת נבין דבר גדול: המפרשים מעלים את התמיהה המתבקשת, מה הייתה מטרת עשר הניסיונות בהם העמיד ה' את אברהם ושרה? וכי ה' צריך מבחנים?! הרי הוא צופה מראש את התוצאות!

**דרשות הר"ן הדרוש השישי:** עניין הניסיון צריך להתבאר, כי אין ספק שלא ינסה ה' יתברך לדעת אם יעמוד המנוסה בניסיונו, כי ה' יתברך צופה ומביט כל העניינים העתידיים ואין אצלו ספק כלל.

מבואר ברמב"ם ועוד מפרשים, כי ניסיון העקדה היה תמרוך לדורות: הוא לא נועד עבור אברהם, אלא עבורנו. להורות עד כמה גדולה המשימה להיות "אור לגויים" ומה כלול בתוך הייעוד היהודי.

**מורה נבוכים ג, כד:** עניין אברהם אבינו ע"ה בעקדה ... להודיע אותנו גבול אהבת השם ויראתו עד היכן היא מגעת ... כדי שיתפרסם לבני אדם, מה ראוי לעשות בשביל אהבת השי"ת ויראתו.

עד כאן ההסבר הבסיסי והראשוני למעשה העקדה. אמנם בשיחה ארוכה בליקוטי שיחות, המהווה תשתית רעיונית יסודית בהגותו של הרבי, מבואר רעיון דק ועדין אודות מהות ניסיון העקדה.

ד. נפתח עם סיפור חסידי מעורר השראה (סיפורי חסידים, זוין, 115): לפני כמאה וחמישים שנה, עורר שלטון הצאר ברוסיה, גזרות שונות כנגד עם ישראל. הם התאמצו להתערב בחינוך היהודי ולהכניס רוח של השכלה ללב הנוער. גדולי ישראל ובראשם האדמו"ר הצמח צדק, כינסו אסיפות רבנים ובהן חשפו את הכוונות הזדוניות של הממשלה. זאת הייתה סכנה עצומה להתעמת עם שלטון הצאר העוצמתי והרבי נעצר בידי המשטרה שוב ושוב.

כשהצמח צדק חזר הביתה, הביעו הילדים את התפעלותם ממסירות הנפש שלו. הרבי החל לבכות ואמר "אינכם יודעים כלל מהי מסירות נפש. הרי אם הם יפגעו בי חלילה, אקבל עולם הבא על העבודה שלי והיכן כאן המסירות נפש? הבה ואספר לכם מהי באמת מסירות נפש.

למורנו הבעש"ט היה נכד בשם רבי ברוך ממז'בוז'. הוא הנהיג חצר בעיר ושימש אדמו"ר לחסידיו. היה לו חסיד עשיר, סוחר בין. הוא היה מקבל מהסיטונאים סחורה בהקפה ומוכר אותה בעיר שלו. פעם חזר האיש מהמסחר ביום שישי עם עגלות מלאות סחורה ובאמצע הדרך התעורר בהרהור תשובה על איזה עניין חמור שחטא בו. הוא התבלבל במחשבות ועזב את העגלות וצעד לבית הרבי.

לכל אורך השבת, הרבי ירד עליו במילים חריפות ומשפילות על כך שהוא נוהג עם הסחורה שלו בחוסר אחריות ומזלזל בפרנסה של הילדים שלו. זה היה צורם מאוד והגבאי שאל את רבי ברוך, למה הוא פוגע באיש? הרי "המלבין פני חברו ברבים אין לו חלק בעולם הבא"? אמר רבי ברוך: "יודע אני כי אפסיד את העולם הבא שלי, אך אני מוכן לאבד הכול ובלבד להציל פרנסה של יהודי. דע לך שקבוצת שודדים התקבצה סביב העגלות שלו והתכוונה לשדוד אותן, ואני רציתי להחליף את הצער שנגזר עליו מאובדן הפרנסה, בצער של חרפות וגידופים".

סיים הצמח צדק: "זאת מסירות נפש. לאבד את הקדוש והיקר לך בשביל טובתו של יהודי אחר".

לכל אדם בעולם, יש "אני". יש זהות פנימית, שמניעה אותו קדימה. אנו לא תמיד מודעים לכך, אך כל מעשינו בעולם הם סביב קידום האג'נדה הזו. אצל אחד, זה הרצון להעמיד משפחה יפה, אצל השני, זה השאיפה לצבור כוח ומעמד. אצל השלישי, זו תשוקה להעביר מסר ולחולל מהפכות. אבל ברור שאצל כל אדם יש "מניע" למענו הוא חי. רכב לא נוסע בלי מנוע ואדם לא מתקדם בלי מניע...

גם לאברהם אבינו, היהודי הראשון, היה "אני". הוא בער כל כולו בלהט של תשוקה להפיץ בעולם את האמונה באחדות ה'. את כל חייו הקדיש לפרויקט הזה. בגיל שלוש שנים הוא כבר התקוטט עם אבא

שלו, הוא קפץ לאש אצל נמרוד והפיץ את הבשורה בכיכר העיר. כאשר אברהם הזדקן ונחלש כוחו, היו לו תכניות מרחיקות לכת אודות העתיד: יצחק, בנו אהובו, יגדל וימשיך את הפרויקט האדיר של הפצת האמונה, ואחריו ימשיכו בכך צאצאי יצחק עד ביאת המשיח.

וכאן הגיע ניסיון העקדה: ה' בחן את אברהם בנקודה הכי בסיסית שלו. האם יהיה מוכן לאבד את ה"אני"? האם יהיה מוכן להרוג את העתיד, את יצחק – ובכך לשים קץ לקמפיין עליו עבד מגיל שלוש שנים. בעת העקדה, אברהם יצטרך לעקוד את "עצמו" ולא רק את יצחק.

ואברהם עשה זאת - ובאותו להט שבו הפיץ עד הבוקר את אחדות ה'. כך הוא הפגין מהו ה"אני" היותר עליון שלו: הוא "עושה את האמת מפני שהיא אמת". הוא לא תר אחרי השפעה או מעמד, אלא מסור להפיץ את רצון ה'. ואם רצון ה' הוא לחסל הכול – הוא יעשה זאת באותה התלהבות.

**4. ליקוטי שיחות כ/76:** אמיתיות המסירות נפש היא למסור את ה'אני', להתמסר לגמרי לרצון ה', למעלה מכל חשבונות של שכל או רגש וכו'. הוא כל כך בטל לקב"ה, עד שהמציאות שלו אינה תופסת מקום. ויש לומר, שבגילוי ובלי כל ספק בעולם, זה היה החידוש במעשה העקדה: המעשה הזה עמד בסתירה גמורה לכל העיקר ששתל אברהם בעולם, לפרסם את אלוקות ה' בעולם.

כאשר אברהם מעלה את יצחק לעולה, לא יהיה המשך וקיום לעניין פרסום האלוקות. העיקר ששתל אברהם – יעקר לחלוטין. כך שהצייתנות של אברהם יכולה לנבוע רק ממקום אחד: משום שהקב"ה רוצה ומבקש זאת. זה מעשה שאין לו כל היתכנות בצורה שכלית, והוא לא יותר מרצונו של ה'.

לפי המהלך הזה, מבאר הרבי שם שאלה מפורסמת נוספת: מדוע דרש ה' מאברהם את ניסיון העקדה, לאחר שאברהם כבר עקד את עצמו עבור אמונתו וקפץ לאש של נמרוד? מה לא היה משכנע במעשה ההוא? יתירה מכך: רש"י מביא כי ה' אמר לאברהם "קח נא את בנך" – "שלא יאמרו אין ממש בראשונות". ויש להבין, במה המסירות של העקדה משכנעת יותר מהקפיצה לאש?

אולם, שם היה לאברהם, אינטרס. כאשר הוא קפץ לאש, הוא קידם את האג'נדה באופן דרמטי, כל העולם נחשף לדבקות האמונה שלו. (להבדיל, כל הרפורמה הערבית האחרונה, פרצה בגלל אדם אחד שהצית את עצמו בטוניס...). בעקדת יצחק, לעומת זאת, אף אחד לא ידע מה הוא עשה עם יצחק, והוא גם הורג בכך את הסיכוי שמישהו ימשיך את הקמפיין שלו.

מה כל זה אומר בתכל"ס?

מאיתנו לא מבקשים חלילה לעקוד את הילדים, אפילו לא לעקוד את עצמנו. אבל כן מבקשים להיות מוכנים לוותר על דבר חשוב בעינינו.

אחד צריך לוותר על שעת עבודה ולחזור יותר מוקדם הביתה להיות עם הילדים. השני צריך לוותר על שעת 'התמרחות' בבית וללכת לשיעור תורה. השלישי צריך לוותר על כסף ולתת לאנשים שאין להם. המסר של סיפור אברהם הוא, כי חיים שאין בהם וויתור – אינם חיים. מי שתר אחרי החוויות הקלות – נשאר בסוף בלי שום דבר משמעותי בחייו.

סיפור מתאים ביותר בהקשר הזה, הוא המעשה המפורסם על "עקדת האתרוג", בו אמר הבעש"ט על יהודי אחד, כי הוא עמד בניסיון דומה לעקדת יצחק! אותו אדם שלט בכעסו ולא פגע באשתו שפגמה לו את האתרוג. כי מסירות נפש היא לא למות על קידוש השם, היא לחיות על קידוש השם.

נסיים עם דברי האברבנאל עימם התחלנו: מעשה העקדה הוא "קרבן כל ישראל וזכותם לפני אביהם שבשמים". אחרי כל ה"עקדות" שהקריבו יהודים בכל הדורות, ואחרי כל ה"וויתורים" שעושים יהודים בכל יום למען שם ה', הגיע הזמן לזכות בשכר העקדה: "ירש זרעך את שער אויביו" בגאולה האמיתית והשלמה.

**כתיבת השיעור והפצתו באופן חופשי  
מתאפשרת בתמיכתם של שלוחי רבנו ברחבי תבל**

**ובחסותו האדיבה של הנגיד החסידי  
ר' שניאור ורעייתו יוכבד שיחיו מינסקי  
להצלחה רבה בכל ענייניהם  
ולרפואה שלמה של מרת  
שיינא בעשא בתיה בת ציפורה פייגה**